

no izbrane bibliografije in temeljnih znanstvenih literarnih virov tudi nekaj važnih metodoloških navodil in navodila, ki bi učitelju narekovala, kdaj in kako je mogoče glavne misli gotovega spisa uveljaviti v šolski praksi. Še več pa bi pripomoglo mlademu učitelju v njegovem hrepeneju po samostojnem znanstveno utemeljenem delu uvedba posebnih pedagoških seminarjev. Ti učiteljski seminarji naj bi bili po vseh važnejših kulturnih središčih ter naj bi iste vodili dobri pedagoški strokovnjaki. Tja naj bi hodili učitelji vežbat v drugem službenem letu svoje metode, utrjevati svoje pedagoško znanje in študirati razna nova pedagoška vprašanja. Posejanje teh seminarjev naj bi dopuščale razne uradno dovoljene ugodnosti. Tudi v drugih strokah učiteljeve uprave naj bi dobivali ti učitelji posebne instrukcije. Po starem načinu polaganja usposobljenostnih izpitov je predpisan tudi pismeni šolski izpit in praktični nastop v določenem razredu. Po osvojenih novih reformah vse to odpade. To pa je utemeljeno nastopno: pismeni šolski izpit je že odslužil, ker ni nič drugega nego iskanje zopet raznih vrzeli v učiteljevem splošnem znanju. Da bi se pri tem izpitu popisovala kaka učna slika, je sedaj starokopitno, ker nikdar ne moreš tega napisati, kar nosijo še drugi v glavi, ali kar jim je šele treba v glavo vcepiti. Za pismeno nalogo je treba poprej nekoliko priprave, nekoliko več disponiranja in mnogo časa, ki ga pri šolskem pismenem izpitu primanjkuje, posebno, če pišeš v enem popoldnevu 2—3 ali celo štiri naloge. Istotako ima učitelj v popolnoma tujem razredu nesiguren nastop; saj mu je vendar tu vse neznan. Kako naj z veseljem poučuje take

učence, ki jih sedaj vidi prvič v življenju in jih mogoče ne bo videl nikdar več. Tudi otroci niso takega učitelja vajeni in so v prvem času frapirani (posebno, če so poleg učitelja v razredu še drugi učitelji) ter delajo vse kaj drugega, kakor bi pazili. Vsi ti nedostaki pa gredo na rovaš učiteljevega neznanja. Obe točki, ki odpadeta, prav dobro nadomestuje pismena domača naloga in razgovor o njej.

Kar se pa tiče izpraševalne komisije, je potrebno ugotoviti, da morajo biti njeni člani točno seznanjeni z novimi in najnovejšimi pedagoško-didaktičnimi smernicami. Poleg tega naj bo nekaj članov tudi izbornih pedagoških praktikov iz vrst učiteljskega pedagoškega narodnih šol.

Sedaj pa še nekaj o mnenju strokovnjakov. Ta predpis stoji sedaj že skoraj pred uveljavljenjem. Vendar pa imajo nekateri šolski in pedagoški strokovnjaki pomislek v tem, da bodo lahko kandidati pri vršitvi domače naloge sleparili na vse mogoče načine. Saj kandidat lahko potrdi, da je nalogo rešil sam, če jo je prepisal od kakega dobrega prednika in potem vsebino dobro preštudiral in jo utemeljil s pedagoškimi resnicami. Ta pomislek pa zopet odbijajo drugi strokovnjaki tako, da kandidat že zadosti predpisom, ako natančno preštudira pedagoške smernice. Ako se pa zdijo izpraševalni komisiji prevečkrat se ponavljajoči naslovi nalogam, jih ista lahko prekliče in zahteva druge teme ali jih pa določi sama. Poleg tega pa skrbi vsakega kandidata ustni izpit, pri katerem se ugotovi identiteta predložene naloge.

— Po »Šolskih reformah«.

Splošne vesti.

— Izredno posvetovanje upravnega in nadzornega odbora sekcije JUU ter vseh predsednikov sreskih učiteljskih društev se bo vršilo dne 6. novembra 1932 v Mariboru. Kraj in dnevni red objavimo v prihodnji številki našega lista.

— K dnevu učiteljstva v Mariboru dne 5. novembra priobčujemo za danes vsaj v glavnem sledeči raspored:

Dopoldne: odkritje spominske plošče za službeno šolniku in uredniku »Popotnika« Mihaela Nerata v krčevinski šoli. Nato skupno zborovanje učiteljskih društev Maribor, desni, levi breg, Slov. Bistrica in St. Lenart.

Popoldne: slovesna otvoritev doma in odkritje spominske plošče našim stanovskim vzornikom in dobrotnikom, za katere je zbralo učiteljstvo temeljne kamne. Ob 18. sprejem pevskega zbora JUU na kolodvoru.

Zvečer ob 20. uri koncert. Pri koncertu nastopi tudi mladoletni umetnik na gosli, Miran, sinko našega tovariša Leopolda Viherja iz Slov. Bistrice, ki je žel s svojimi nastopi v Celju, Pfuju in v Ljubljani naravnost obudovanje.

Četrtnska vožnja je zagotovljena. Banskoupravo smo zaprosili, da imajo udeleženci pouka prosto. Za prenočišča bo poskrbljeno. Vsekakor pričakujemo, da bodo ta dan zastopana pri otvoritvi prvega Učit. doma vsa društva naše banovine. Podrobnejša navodila priobčimo še pravočasno v stanovskem listu in po potrebi tudi v dnevnikih.

— 5. NOVEMBRA DAN UČITELJSTVA V MARIBORU: SLOVESNA OTVORITEV DOMA, KONCERT NAŠEGA PEVSKEGA ZBORA, GOSPODARSKA RAZSTAVA itd.

— Tovarišice in tovariše, ki delajo usposobljenostni izpit v Mariboru, opozarjamo glede prenočišča in prehrane na penzionat Učit. doma v Mariboru. Več v rubriki »Naša gospodarska organizacija«.

— Obletnica Gortanove smrti. V ponedeljek 17. oktobra so minula tri leta od onega žalostnega trenutka, ko je bil v predmestju Pulja ustreljen v hrbet Vladimir Gortan. Padla je mlada žrtev istočasno s prvimi jesenskimi listi; Gortan je umrl za idejo, za katero so umirali nešteti naši nacionalni junaki, dati je moral življenje za svoje domoljubje. Ni se mogel odpovedati ljubezni do svoje domovi-

ne, do materinega jezika in do svojega naroda, zato se je moral odpovedati svojemu življenju, ki ga je terjal italijanski fašizem. Ob triletnici Gortanove smrti kličemo tudi mi: »Slava Gortanu!«

»Daj-Damov« avtomat, kot čarodejca aparat za mal denar užitka pričara brez napitka.

— Praktičen izpit za učiteljice gospodinjstvih šol. G. prosvetni minister je predpisal, na podlagi zakona o narodnih šolah, poseben pravilnik o polaganju praktičnega izpita za učiteljice gospodinjstvih šol in tečajev. Izpit se lahko polaga v času od 1. februarja do 1. decembra pred strokovno komisijo na nižji gospodinjstvi šoli v Pančevu. Prošnje je vlagati po službeni poti na prosvetno ministrstvo. Pravilnik vsebuje natančna navodila glede polaganja izpita in pregled snovi, tudi glede načina polaganja izpita. — Učiteljice gospodinjstvih šol in tečajev, ki so že več let zaposlene v teh ustanovah in nimajo praktičnega izpita, ga bodo morale polagati v teku enega leta. Izpit bodo morale polagati tudi učiteljice privatnih gospodinjstvih šol.

— Trboveljska rudarska pevška deca bo absolvirala v nedeljo 23. t. m. popoldne ob 5. uri v veliki dvorani celjskega doma v Celju spored, ki ga je izvajala z velikanskim uspehom preteklo nedeljo v Mariboru in Ptujju. Trud naših tovarišev je bil poplačan — velika Unionska dvorana je bila premajhna; počastili so koncert župan dr. Lipold, škof dr. Tomažič s številno duhovščino, komandant mesta in drugi vojaški dostojanstveniki, predsednik JPS Ipravčeve župe, glasbeniki in druge odlične osebnosti. — Sodoben program je publika sprejela z velikim zanimanjem in še z večjim aplavzom. Mnogo so morali ponavljati, zlasti točke s sopran-solo. Mariborski in ptujski tovariši so se izkazali zelo požrtvovalne, preskrbeli so, da je bila ta idealna deca v obeh krajih gost raznih karitativnih društev, občine in drugih korporacij. Delavstvo je tudi bilo zelo aktivno pri aranžmanu in posetu. Da je še idealnih tovarišev, naj pripomnimo tudi, da je prišla na koncert v Ptuj tovarišica z deco iz daljnje Gor. Lendave, v Maribor pa iz St. Ilje. Mariborski koncert so obiskali namenoma tudi Nemci iz Gradca iz Avstrije. Kakor izvemo, tudi celjski tovariši pripravljajo v nedeljo 23. t. m. lep sprejem in navdušeno delujejo za številni obisk. (Op. ur.) —ič.

— Slavnostna otvoritev in blagoslovitev zložljivega šolskega odra v obmejnem Sladkem vrhu. Na naši severni meji smo imeli 2. oktobra 1932. vesel in obenem zgodovinski dogodek. Ta dan se je otvoril v obmejnem Sladkem vrhu ob sinji Muri nov zložljiv šolski oder, izdelan po načrtu tov. strokovnega učitelja I. Robnika iz Maribora. Pri tej slavnosti se je zbralo preko 200 ljudi, ki so plačali vstopnino, ter tudi kakšnih 50 zastojkarjev. Zastopana je bila tudi vsa šolska mladina. Slavnost sta posetila iz Maribora oba tovariša sreska nadzornika gg. Ivan Tomažič in Ivan Koropec ter dr. Irgolič kot zastopnik

oblastnega odbora Narodne odbrane iz Maribora. G. sreski načelnik je svojo odsotnost opravičil. Slavnost je otvoril šolski upravitelj K. Jakopec s kratkim nagovorom na domačine in goste, nakar so vsi navzoči začeli Nj. Vel. kralju Aleksandru I. trikratni Z. vijo. — Takoj nato je domači gospod župnik izvršil blagoslovitev z lepim nagovorom ter končal z besedami: »Z vero v Boga za kralja in domovino!« G. sreski šolski nadzornik Ivan Tomažič je poudarjal pomen odra ter častital šolskemu upravitelju k lepemu odra. Dr. Irgolič je sporočil pozdrave Narodne odbrane in generala Maistra, vzpodbujajoč navzoče k uspešnemu narodnemu delu. Sledile so nato deklamacije in petje. — Z velikim zanimanjem so navzoči sledili igri »Palček potep«, katero so učenci v svojih lepih kostimih pod vodstvom učiteljice Adrijane Racek izvršno podali. — Za oder je zbral šolski upravitelj Karel Jakopec lepo vsoto 6000 Din in je s tem dnevno najlepše obhajal 10-letnico službovanja na meji. — Darovali so za oder: Ciril Metodova družba 3000 Din, banska uprava 1000 Din, tovarna Sladki vrh 1000 Din, posojilnica pri Mariji Snežni 500 Din, posojilnica pri Sv. Lenartu v Slov. goricah 150 Din, L. Ornik in Pintar & Lenart iz Maribora po 100 Din, ostali dobrotniki 140 Din. Srčna hvala vsem darovalcem, posebno pa Ciril Metodovi družbi za največjo podporo, ki je s tem pokazala, da pravilno razume pomen te obmejne šole. — Oder ima lepe kulise in je tako izdelan, da lahko stoji v razredu ali pa na prostem. Kljub nizki vstopnini je slavnost prinesla 800 Din, kar je za današnje težke čase lepa vsota. Ta slavnost je bila v čisto obmejnem kraju, na katerega naši Nemci kaj ljubosumno gledajo. Pogrešali smo pri tej slavnosti naše novinarje, ki bi morali tudi naši meji polagati več pozornosti. Ako bi se taka slavnost vršila tam preko, bi kar mrgolelo ljudi iz Gradca in novinarji ne bi manjkali. Nemci pač bolje razumejo svoje ljudi na meji, kakor naši nas na naši meji. Je že res, da se je slavnost vršila v prvi vrsti za domačine, a gosti bi v večjem številu s svojo navzočnostjo vliji domačinom več narodnega duha.

— Okrajna kmetijska razstava v Kranju bo v dneh od 22. do 24. t. m. Pri organizaciji razstave je v veliki meri sodelovalo učiteljstvo iz vsega sreza. Poleg drugih oddelkov bo tudi oddelek za osnovni kmetijsko-šolski pouk. V vrsti mnogih predavanj je tudi referat tov. Jos. Lapajneja iz Cerklja »O dobičkonosnosti in koristi planinske pašče«. Vabimo učiteljstvo, da se v obilnem številu udeleži razstave in pripelje s seboj tudi svoje sosede.

— Himen. Dne 15. oktobra se je poročil v Celju tov. Elo Čmelj, šol. upravitelj na Prevorju, s tov. Rezko Nagele, učiteljico istotam. Mlademu paru iskreno čestitamo!

»Za imo, za mojo in za otroke«
»Tempo« žveti na otroke

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

Jože Župančič, Litija:

Pred zgodovinskim dnevom v Mariboru.

Razgovor s predsednikom Učiteljskega doma tov. Antonom Hrenom.

Oni dan nas je vabila v svojo sredo Slov. Bistrica. Zadnji, udoben Pullmannov vagon je bil določen za nas Cirilmetodarje, ki smo odhajali zborovat na našo severno mejo. Prav v naglici smo se zbrali Litijani med pestro tovarišijo, ki je pritrzela iz Ljubljane, zato sem tembolj začudeno segel v roke tovarišu Antonu Hrenu, šol. upravitelju v Studencih pri Mariboru, ki je imel radi organizacijskih zadev posla v Ljubljani, pa se je domov grede namenil kot vnet vojščak armade CMD na veliko skupščino. Od Zidanega mosta dalje nas je bil že kar lep krog učiteljskih cirilmetodarjev, ki smo seveda načeli razgovor na stanovska razglabljanja. S tovaršem Hrenom pa sva se kasneje zavrtela le bolj okrog mladega UD v Mariboru. Tako v kupeju, koder je dajalo koleseje privlačen takt in še potem v Bistrici, koder sva ob čaši vinskega soka poželela UD vso srečo, mi je odgovoril na nekatera moja zvedava vprašanja naslednje:

Kdaj bo slavnostna otvoritev našega mariborskega Učiteljskega doma, prvega, ki ga otvarja slov. učiteljstvo?

Slavnostna otvoritev prvega Učiteljskega doma, ki ga je doseglo slovensko učiteljstvo, se bo vršila v soboto 5. novembra t. l. Kakor me poznaš, jaz nisem za parade bodisi katerekoli vrste. Uverjen sem namreč, da tiho, smotreno in vztrajno delo mnogo več doseže, kakor vse lepe in navdušene besede, ki se vedno kmalu pozabijo. — A od mnogih strani — tudi izven učiteljskih — se je podarjalo, da je realizacija UD tako važen dogodek za bodočnost našega stanu, ki ne sme tiho mimo naše javnosti. Občni zbor UD je upošteval te želje in se je izrekel soglasno za slavnostno otvoritev. Jaz kot predsednik pač nisem mogel glasovati proti večini.

Ali ne boste ob tisti priliki spet prikazali našo severno prestolico kot Maribor v jeseni? Katere večje prireditve bodo še v okviru mariborskega tedna?

Casovno je ta slavnost — dne 5. novembra — nekoliko pozna. A smo upoštevali že

ljo mariborskih gospodarskih krogov. Tiste dni se bo namreč vršilo v Mariboru več gospodarskih in zgodovinsko kulturnih prireditev, kakor: razstava sadja, perutnine, čebelareje, poizkušnja vina itd. Zaledje Maribora je znano po svoji sadjereji še preko mej države. Letos n. pr. so kupci sadja v naših krajih ne samo iz sosednje Avstrije in Nemčije, ampak celo iz Holandske in drugih severnih držav. Tudi perutnina slovi. Saj je n. pr. štajerska kokoš znana daleč naokrog. Tudi Ti si menda že kaj slišal o štajerskih — kopunih. Pa samo — slišal, poskusil pa najbrž še ne. (Tov. Hren, le prepričaj me kmalu o tej dobroti.) — O vinu ni treba govoriti. Tiste dni priredi tudi Ipravčeva pevška župa »Besedo« v spomin 70-letnice Čitalnice, ki je imela za Maribor in vse ostale kraje Štajerske velik nacionalno in kulturno preporodno pomen. Torej dovolj prireditelj, ki so važne in zanimive tudi za učiteljstvo.

Izmed učiteljskih prireditev v okviru tistih dni pa omenjam: skupno zborovanje treh mariborskih učiteljskih društev, kakor tudi svetelartskega in slovenjebistriškega. Vsa štejejo okrog 500 članov. Zaposlili smo pa tudi ostala oddaljena učiteljska društva mariborskega okrožja, da se udeleže te slavnosti vsaj po deputacijah. Upamo, da bodo tudi naši »Kranjci« pohiteli takrat pogledat naš dom in severno metropolo ob slavnostnih dneh. Primerno bi bilo, da se takrat zberemo predsedniki vseh društev naše sekcije k svojemu posvetu. Je menda že sklenjena zadeva. Morda priredi tudi EO ob tej priliki svoj izlet v Maribor. Imamo namreč precej upanja, da bo dovoljena četrtinska vožnja.

Kdaj ste položili temelje Učiteljskemu domu, kdo je bil med prvimi njegovimi zidarji. Prosim Te, očrtaj mi sodelave, ki imajo zaslug pri realizaciji leve ideje.

Društvo UD je bilo ustanovljeno 16. julija 1922. Torej praznuje že 10-letnico obstoja in se je letos zaradi večje stabilnosti in praktičnosti po nakupu doma preosnovalo v drugo z omejeno zavezo.

Kdo ga je ustanovil, vprašaj? Mariborski tovariši in tovarišice skupno, dasi sem jaz največ vodil predpriprave, sestavi pravila itd. Na misel ustanovitve takega društva smo prišli menda že prvo leto po prevratu. A imeli smo toliko drugega posla in težkoč, ko smo duhovno ustvarjali naš slovenski Maribor, da se je ustanovitev društva zavlekla.

V prvem društvenem odboru navedem ta-le imena: Rode Viktor (mešč. šola), Skaia Anton (zdaj referent v ministrstvu prosvete), Kožuh Mirko, Bračič Herma (mešč. šola),

Karbaš Fr. (Slov. Bistrica), Majcen Alojz (Selnica), Rajšp Josip (Ormož), Womer Iv. (Muta), Klemenčič Jože (Pobrežje), Bračič Milka, Močnik Peter (Guštanj), Vodenik Tinče, Gorup Jože (Ptuj). Iz tega je razvidno, da smo početka skupno delovali z našimi tovariši in tovarišicami iz meščanske šole. Takrat smo imeli še tudi skupno stanovsko organizacijo. Pozneje je dobilo meščanskošolsko učiteljstvo svojo lastno stanovsko organizacijo in je s par častnimi izjemami prenehalo z udeleževanjem pri UD.

Vsi poznamo tisto: vinar do vinarja... kamen do kamna...

Zanima nas pa le vse, kako ste delali vi! Prva leta smo zbirali članarino po 10 Din. Mnogo sreskih društev JUU je korporativno pristopilo in bilo vse čas včlanjeno, še celo tisto leto, ko smo uvedli na predlog starega idealista tov. Rajšpa 100 Din letne članarine. Omenjam samo nekatera imena teh vzornih društev, n. pr.: ormoško, slovenjebistriško, ptujsko, ljutomersko, mežiško, slovenjegraško, šostanjško in še nekatera druga. Lepe tisočake nam je dalo zbiranje temeljnih kamnov po imenih naših vzornikov: Neratov, Ganglov, Klampferjeve, Tinčeta in Tilke Vodenikove ter Porekarjev. Učiteljska tiskarna nas je že v drugem letu podprla z darom 10.000 Din. Od Dimnikove knjiznice »Peter Veliki Osoboditelj« smo dobili 6000 Din. Tako je v veselje vseh rastele kupček. Videli pa smo, da pridemo kljub temu le prepočasno do potrebne vsote. Začeli smo kapitalček trgovsko obrabiti. Založili smo dva zvezka narodnih pravljic iz Prekmurja, sliko državnega grba in postopoma razne ročne zemljevide, ki so se lepo uvedli v naših šolah in nekateri dosegli že več izdaj. Zdaj imamo 7 vrst ročnih zemljevidov v zalogi. Ze lani smo pričeli z izdajo stenskih šolskih slik in smo letos ravnokar izdali spet tri nove. — Gospodarska akcija nam je dala nad dve tretjini premoženja, ki je naraslo koncem lanskega leta na 660.400 Din; polovico suhega denarja, drugo pa v blagu.

Res! Vzorno in na široko zasnovana akcija, ki je izrabila prav vse priložnostne momente. Vendar reci mi z dvema, tremi besedami: glavna zasluga in osrednja sila vašega dela?

Do uspeha je privedlo vztrajno in smotreno delo, ki mora prej ali slej roditi dobrote. Poleg tega smo imeli srečo z nakupom stavbe, ki ni zahtevala nobenih investicij, ampak je bila takoj pripravna za naše namene.

V Ljubljani imamo že tri decenije društvo za zgradbo Uč. doma. Zakaj to

ne more uresničiti dolgoletnih želja? Kje so hibe?

Vprašaj: Kje so hibe ljubljanskega učiteljskega doma? Primerjaj naše delo z njegovim, pa jih — najdeš! Poleg drugega pa manjka tam par vztrajnih delavcev, ki bi ostali več let na krmlu. So pa še druge okolnosti. Uverjen pa sem, da se tudi ljubljanski dom bliža svoji realizaciji.

Zavest skupnosti, ki je bila pri vas že tako močno razvita celo desetletje, je vsekakor dvignila stanovsko moralo po nakupu stavbe. Razpoloženje je zdaj med »štajerci« — da se mu maščujem za »Kranjce« — gotovo vseskozi rožnato. Kaj pa glede prijav s strani stanovalec?

Zanimanje članstva za dom je bilo dokaj razveseljivo in dosti veliko. Dobra tretjina učiteljstva se je odzvala vsaki naši akciji. Samo ob izplačilu razlik na plačah smo prejeli darov ca. 27.000 Din, ker smo akcijo dobro organizirali. Z nakupom stavbe pa sta zrastle ponos in samozavest v naših vrstah. Seveda pa posameznih kritikov-zabavljavec nikjer ne manjka. A ti ne pridejo v poštev! Velika večina našega učiteljstva je dobra in požrtvovalna — dokler le zmore; in če vidi realni cilj pred seboj, pa da pot do njega ni predolga.

Odziv za prijavo gojencev pa ni bil tak, kakor smo ga pričakovali. Vzroki: kljub zagotovili nekateri niso upali, da bomo mogli pričeti s sept.; rajoniranje sprejema gojencev v srednje šole; nekaterim je preskrbnina 500 dinarjev previsoka. Nekateri so zahtevali koedukcijo, katera pa vsaj izprva ni izvedljiva iz raznih lahko umljivih razlogov. Zopet drugi ne morejo misliti, da bi učiteljstvo ustvarilo in prav uredilo kaj dobrega. Smo pač majhni in bolj in več zaupamo drugim, nego sebi. Pa vse to so začetne težkoče, ki bodo sčasoma same odpadle. Dom si je potreba le ogledati, pa tudi njegov notranji ustroj in zrušili se bodo vsi predsodki!

Prosim Te, dragi mariborski Tone! Še končno vprašanje. In načrti za prihodnje dni?

V naravi človeka je, da stremi vedno višje in višje. Zato tudi pri našem domu še ni konec dela in žrtev. Saj smo šele v začetku. Najrajši bi ta dom prepustili hčerkan učiteljstva, ki so v marsikaterem oziru še bolj potrebne dobrega varstva nego fantje. — Za fante pa bi dobili drugega. Mogoče se bo dala uvesti koedukacija. Vse to in še marsikaj pa bo pokazala bodočnost. Za sedaj je glavno, da imamo vsaj nekaj. In to nam nudi mnogo možnosti do nadaljnjega razvoja!

— Ali naj pozabimo? V članek tov. M. Zora pod gornjim naslovom v naši zadnji številki se je vrnila neljuba pomota pri naštevnanju pomembnih imen za slovenske kraje. Ime Keutschach se imenuje naša vas Hodiše in ne Klopinj. Toliko v vednost, da ne bo neoprazumljen.

— Svoji k svojim! Narodna odbrana je v cilju svojih visokih nalog in s sodelovanjem gospodarskih ustanov osnovala akcijo za gospodarski napredek in neodvisnost z nalogo: Da z organiziranimi silami jugoslovanskega gospodarstva in vseh slojev našega naroda zaščiti nacionalno delavnost, ustvari pogoje za čim večjo uporabo domačih proizvodov in očuva odtok nacionalnega bogastva v tujino. — Da bi se uresničil uspeh akcije, bo potrebna najstrožja pažnja, da se interes uporabnika in proizvajalca dovede v sklad z interesi domovine in naroda. Naše gospodarstvo mora uživati podporo vsega jugoslovanskega naroda, gospodarstvo pa mora istočasno služiti samo svojemu narodu. — Da doseže svoj cilj, si stavlja »Narodna odbrana« s pomočjo akcije »svoji k svojim« te-le naloge: 1. da z živo in pisano besedo ter najširšo akcijo v narodu poveča porabo domačih proizvodov, braneč pri tem interese uporabnika, s pomočjo strogega nadzorstva o kakovosti in ceni proizvodov. — 2. Da zbere okrog sebe in te svoje akcije vse jugoslovanske gospodarstvenike, ki bi s pristopom k akciji bili deležni njene polne zaščite, prevzeli pa tudi vse dolžnosti napram domačim uporabnikom v pogledu kakovosti domačih proizvodov. — 3. Da osnuje jugoslovanske uporabne legije »svoji k svojim«, katere bi s kupovanjem izključno domačih izdelkov pomagale razvoju domačega gospodarstva, jamčile za obstoj domačega delavstva in odjem proizvodov jugoslovanskega kmeta. — Zberimo se vsi in oprimo se tega koristnega dela v dobrobit našega naroda in domovine — za procvit našega narodnega gospodarstva! — Vsak pravi rodoljub naj se zaveda, da je gospodarska odvisnost težja od politične, da je gospodarsko suženjstvo hušje od političnega suženjstva. — Mislimo na bodočnost naše dece in naše domovine ter kupimo samo blago domačega izdelka!

PEDAGOŠKI ZBORNİK ZA LETO 1932.

Ta publikacija Slov. Šol. Matice bo »Za uvod« v branje objavljenih sestavkov prinesla sledeče misli:

Mladinska matica

—mm Z 8. seje Mladinske matice.

1. Če bodo le pogoji sprejemljivi, se udeleži tudi Mladinska matica razstave mladinske književnosti, ki jo priredi Narodni ženski savez to zimo po raznih mestih naše države.

2. Knjiga »Miklavževa noč« bo v štiri-barvnem tisku zelo primernen dar za Miklavža, kakor tudi za Božič. Tudi tisti, ki želijo imeti knjigo šele o Božiču, jo lahko dobijo po znižani ceni pod pogojem, da jo naročijo v prednoročilu do 30. novembra t. l. Knjiga se plača šele ob prejemu.

3. Naklada »Našega roda« se določi na 20.000. Zaradi eventualnega ponatisa pa naj stavek stoji.

Vsebinska 1. številka »Našega roda«. »Naš rod« je dotiskan in se je začel razpošiljati. Vsebinska je sledeča: Oskar Hudalet: Med vulkani in atoli. Albin Podjavorek: Ko zadihala je njiva (pesem). Miško Kranjec: Krivica. France Bevk: Poslednje hruške. Bogomir Magajna: Racko Vrvoheodec. * * Bolni lev. Mile Klopčič: Prva domača naloga. Krava. (Pesem.) Anica Černejeva: Mamica išče svoje dete. (Prizorček.) France Vodnik: A. M. Slomšek. Štefan Schein: Jablana pripoveduje. Anka Levčeva: Domača lekarna. * * Bezprizorni. Zdravstvene zapovedi za otroke. Bolha, uš in stencina. Ahačič: Pipapolonica. — Mladina piše. — Rebusi in uganke.

Marijan Bohinc je izdelal naslovno stran in vinjete. V ilustrativnem delu so zastopani še Božidar Jakac, France Gorše, Mira Kraljeva, Albert Sirk, Gaspari, Ahačičeva, Kocjančič pa sodeluje z lepo fotografijo »Prve težave«.

Ali ste že naročili knjigo »Tesla in razvoj elektrotehnike« od dr. L. Čermelja? Subskripcijski rok poteče 31. oktobra t. l. — Cena za kartonirane izvede 26 Din, za vezane 32 Din. Knjiga izide na finem papirju v velikem formatu in bo imela okoli 60 originalnih slik. — Naročila sprejema Mladinska matica v Ljubljani, Franciškanska ulica 6.

—mm Člani mladinske matice dobijo letos res izreden knjižni dar. Za 22:50 Din bo nudila Mladinska matica: 1. cel letnik »Našega roda«; 2. »Kresnice«; 3. knjigo realne vsebine; 4. prelepo pravljico »Brkonja Celjustnik«, ki jo je napisal Bogomir Magajna in 5. krasno slikanico z besedilom. Knjiga izide v štiri-barvnem tisku in bo res nekaj posebnega. — Tudi vse ostale knjige bodo bogato ilustrirane. — Kdor ne bo naročnik »Našega roda«, se bo kesal.

—mm Število naročnikov »Našega roda« raste prav razveseljivo naglo. Če napravijo še zadnje šole svojo dolžnost, pa dosežemo ali celo presežemo lansko naklado. Strah pesimistov je bil neopravičen. Celó v najbolj revnih krajih se je število naših naročnikov dvignilo, če je le prišlo poverjeništvu v roke agilnega tovariša. In nekaterim se moramo naravnost čuditi. Primerjave, ki jih bomo prinašali polagoma, bodo govorile jasno. Skoro v vseh rudniških krajih se je število naročnikov povečalo, zvišalo pa se je število članov MM

Letos je nanoslo tako, da je Pedagoški Zbornik posvečen vitezom pedagoškega genija, domačim in tujim. Kajti preteklo je 300 let, kar je Komensky objavil svoj kopenski opus Didactica Magna, naš Janko Bežjak je obhajal 70-letnico rojstva, Kerschesteinerju dolgujemo še sedmino po njegovi smrti, 70 let je tega, kar je odšel v večnost Slomšek, 100 let od Goethejeve smrti in Spranger je nedavno praznoval 50-letnico.

Ta dejstva so kakor kilometrijski kamni ob beli cesti kulturnega stremeljenja, ki kulturni delavec v pedagoški provinci ne sme drveti kar mimo njih, ako noče neekonomsko tratiti svojih sil ali pa biti kar flegmatik, češ: »kamorkoli, kakorkoli!« Saj za temi dejstvi stojijo možje, ki so s plugom svojega duha tako na globoko in velikopotezno zarezali »pedagoške«, to je semenu za oblikovanje človeka namenjene brazde, da ne smemo stati mlačno ob strani, ko jim življenje meri svojo nit in njihovo usodo.

Bistvo (raison d'être) učiteljevega in učiteljičinega dela v šoli pa izven šole ni tisto izvrševanje »dolžnosti«, ki je dostopno »racionaliziranju«, hočem reči »aparatu« službenih predpisov ter metodičnih navodil in ki je kajpa i potrebno. Najgloblji smisel njunega pravega delovanja je marveč v tem, da naklanjata človeku, »bližnjemu« (otroku, mladostniku, odraslecu) čim več požrtvovalne ljubezni, da ga dvigata k sebi in mu pomagata iskati ter i najti samega sebe: to je doseči, da v njem — »kali, kar žlahtnega je, žene zale«, kakor je to nebeški lepo izrazil Prešeren.

To pa so najbolj centralni utripri našega bitja in žitja, ki se ne dajo urejati z odredbami ter z metodičnimi pravili v duše »montirat«, tudi ne ukazovati in prav tako ne naučiti! Ampak edinole tedaj jih v sebi obudiš, ako se ti duša na nepojmljiv način dotakne v posvečenem hipu duše takega človeka, ki mu je ta ljubezen (»pedagoški eros«) v neizčrpilji meri »dana« in lahko od svojega neizmernega, krezovskega obilja daje i tebi.

Naj bi letošnji Pedagoški Zbornik ne ostal — glas vpijočega v puščavi! Našemu učitelju in učiteljici bi marveč naj bil — »mariage spirituel« (Bergson), to je nekakšna duhovna poroka s pedagoškim genijem! Vsakemu in vsaki! Letos, ko praznujemo neke vrste »pedagoško«, skoraj bi se dalo reči sveto leto v vzgojstvenem prizadevanju človeštva.

tudi v Mariboru in celó v Prekmurju. Učiteljstvo je pokazalo, da se zaveda pomena te naše mladinske ustanove.

—mm Mentorja zadnja številka (I/II), ki je pravkar izšla, poroča o knjigah Mladinske matice: Knjižnica Mladinske matice se razveseljivo množi in vsestransko lepo razvija. Letošnji knjižni dar, ki ga je mladina veselo sprejela v petem letu te prekorsitne ustanove našega učiteljstva, obsega štiri knjige. V prvi vrsti rednih edicij so označene s številkami 16—19. Prva knjiga so Kresnice, letnik V., ki ga je uredil priznani in priljubljeni mladinski pisatelj Josip Ribičič. Urednik je zbral v tej knjigi 24 živečih pisateljev, ki pripadajo najrazličnejšim starostnim dobam. Vsak je prispeval po kratak spomin ali zgodbo iz svojih otroških let, vsak po svoje s svojo značilno besedo, da morejo iz vsakega drobca pregledati in soditi njihovo osebnost, o kateri govorijo tudi faksimili podpisov. Radovednost mladih bravcev zadovoljuje v nemali meri dalje slike posameznih pisateljev, katere jim predstavljajo naši najrazličnejši upodabljaljoči umetniki. Albert Sirok je v strnjehih vrstah oskrbel podatke o življenju in delu v knjigi sodelujočih. Tako moremo reči, da bodo letošnje Kresnice priljubljena knjiga, ki pride prav osnovni šoli in bo tudi v nižjih srednješolskih razredih dobro služila. — Tone in Maksim Gaspari sta prispevala še v besedi in risbi kratak razgled »Po svetov«, ki kaže najvažnejše dogodke prošlega leta. — Druga knjiga vsebuje drugi del Bevkove avturistične mladinske povesti. Lansko leto so naročniki spremljali »Luka in njegovega škorce«, ko sta šla z materjo, ki je na ladji umrla, iz prelepe Vipavske doline v daljnjo Ameriko, da bi poiskala očeta. Letos, ko »Luka išče očeta« sam v daljnem svetu, mu sledijo z nezmanjšanim zanimanjem do srečnega konca. »Botra z griča«, ki jo je spisala Kristina Hafnerjeva, zasluži, da bi prišla v sleherni našo hišo, kjer naj bi se sprijaznili z njo otroci in odrasli in se ravnali po njenih naukih, ki jih tako prijetno podaja. V šoli bi prav lahko nadomeščala učno knjigo o higijeni in gospodinjstvu. Knjiga, ki jo moramo biti res veseli — Za najmanjše in najmlajše naročnike je Mladinska matica izdala četrto knjigo »Življenje hudobne kavke Katke«, ki ga v slikah riše Edo Deržaj. Samo naslove posameznih poglavij nam je povedal, zgodbo o kavki pa bere vsak sam po svoje s slik in prikaže pri tem svoj večji ali manjši pripovedniški talent. — To so za l. 1932. knjige, ki jih je izdala in založila Mladinska mat'ca JUJ — sekcija za dravsko banovino in jih je natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Naše šolstvo.

PRVI SESTANEK UČITELJEV-VRTNARJEV.

V soboto, dne 15. oktobra se je vršil prvi sestanek učiteljev-rtnarjev za šolski srez Škofja Loka. Sestanek je bil kljub slabemu vremenu izredno dobro obiskan, kar priča, s kakšnim razumevanjem stremi učiteljstvo škofjeloškega sreza za razvoj šolskega vrtnar-

Katere zvezke bomo uvedli v šolskem letu 1932/33 v naše šole?

Za šolske naloge

zvezke Državne tiskarne po predpisu ministrstva prosvete, ki jih lahko vsakdo naroči v Učiteljski knjigarni v Ljubljani in podružnici Učiteljske knjigarne v Mariboru.

Za domače naloge in vaje

zvezke Učiteljske tiskarne, ki se prodajajo v korist naših Učiteljskih domov.

UČITELJSKA TISKARNA

reg. zadruga z omejj. zavezo

v Ljubljani

stva in po njem za dvig in popularizacijo šole.

Na sestanku je predaval nadzornik za šolske vrtove Andr. Skulj: »O smernicah šol. vrtnarstva«. Tovariš Kokalj, šol. upravitelj iz Poljan: »O organizaciji skupnega nabavljanja in zamenjavanja potrebnih sadik in semen«. Tov. Ivan Grum, šol. upravitelj iz Gabrka pa je govoril: »O vlogi šol. vrta pri pouku«.

V glavnem posnemamo sledeče misli: Šolski vrt glejmo kot učilnico novodobne šole, v kateri poučujemo z delom, ki nudi najlepšo priliko za uvajanje učencev za samodelavnost. Udejstvovanje na šolskem vrtu nudi najbolj neprisliljeno koncentracijo vsega šolskega pouka. Zavedajmo se, da je naša država nacionalno-agrarna, zato skušajmo ustvariti našim razmeram ustrezajočo novo šolo, v kateri naj bo poudarjena vzvišenost nacionalizma in agrarna realnost. Deca naj vzljubi svojo zemljo, ki jo preživlja, ki je košček njene skupne zemlje — naše države. Vez pri taki vzgoji in pouku naj bo šolski vrt.

Za ureditev šolskih vrto, da bodo ustrezali danim smernicam novodobne šole, je nujno potrebna organizacija skupnega dela, skupnega nabavljanja in medsebojnega zamenjavanja sadik, semen, sploh vseh vrtnarskih potrebščin.

Sestanek je posetil tudi sreski šolski nadzornik V. Zahrastnik, ki je z bodrilnim nagovorom vzpodbujal organizatorje tega pokreta k nadaljnjemu delu, želeč jim čim lepših uspehov v prosepah šol. vrtnarstva in šole.

V odbor so bili izvoljeni: J. Rojic, šolski upravitelj v Škofji Loki, za predsednika; I. Grum, šolski upravitelj v Gabrku, za tajnika, J. Kokalj, šolski upravitelj iz Poljan, za gospodarja, Kavčič, šol. upr. iz Mavčič, Mihelčič, šol. upr. iz Sele, Rebolj, šol. upr. iz Trate in Vidic, šolski upr. iz Reteč za odbornike.

Podrobno poročilo o razvoju novega pokreta nam je obljubljen.

UPORABA ŠOLSKIH PROSTOROV PO DRUŠTVIH IN KULTUR. USTANOVAH.

Ker se pojavlja pogostokrat nesoglasje glede uporabe in oddaje šolskih prostorov v uporabo raznim kulturnim ustanovam in društvom, je odločila kraljevska banska uprava nastopno:

Po § 36. zakona o narodnih šolah se ne more šolsko poslopje uporabljati za nič drugega kakor za šolo in za namene, ki so v skladu z občim smotrom narodnih šol (§ 1.). Razna društva in kulturne ustanove žele prirejati v šolskih prostorih akademije, gledališke predstave itd. ter s tem širiti prosveto v narodu. Ker dostikrat ni v kraju na razpolago drugih primernih prostorov, je potrebno urediti, kako je postopati v teh primerih, da ne bodo imeli krajevni šolski odbori zato večjih izdatkov.

Dovoljenja o uporabi šolskih prostorov za prireditve kulturnih društev se bodo oddajala pod sledečimi pogoji:

1. Dovoljenje za uporabo prostorov izda sresko načelstvo, ako ustreza prireditve § 1. zakona o narodnih šolah in predlagata uporabo upraviteljstvo šole in krajev. šolski odbor.

2. Društvu ali kulturni ustanovi se more dovoliti uporaba šolskih prostorov le tedaj, če ni moteno šolsko delo, tedaj izven učnega časa. Uporabo prostorov določi šolski upravitelj skladno s krajevnim šol. odborom.

3. Društvo ali ustanova mora skrbeti za temeljito osnaženje vseh prostorov, ki jih je porabljalo, za potrebno kurjavo in razsvetljavo, ter se zavezati, da bo krilo stroške za popravilo škode, ki bi nastala ob priliki uporabe na posloplju ali inventarju.

4. Ako bi nastali pomisleki za požarno ali stavbno varnost poslopja ob priliki prireditve, je dovoljenje brezpogojno odkloniti.

5. Za vsako uporabo mora skleniti kraj. šolski odbor po izdaji dovoljenja po sreskem načelništvu pismen dogovor z uporabnikom, ki naj obsega:

1. Kateri prostori se prepuščajo v uporabo in za katero dobro.

2. Kako se morajo po uporabi pospraviti, očistiti in zopet urediti.

3. Določitev odškodnine za uporabo ter obveza uporabnika za morebitna popravila škode, ki bi nastala ob uporabi prostorov.

Učiteljski pevski zbor JUJ.

—pev. Koncert v Mariboru. Priprave za ta koncert, ki se bo vršil 5. novembra, so v polnem teku. Vsa organizacija koncerta je v rokah vodstva mariborskega Učiteljskega doma. Pevke in pevci, udeležite se polnoštevilo pev. tečaja 22. in 23. oktobra. Oba dneva bodo ves dan pevske vaje. Pričetek 22. okt. ob 9. uri.

Ekskurzijski odsek.

—eo Dež preprečil tovariški sestanek. Za zadnjo nedeljo na Sv. Gori določeni sestanek odbora in članov EO je onemogočilo deževje. Tudi krst svetogorske kočje se ni izvršil in je prestavljeno slavje na nedoločen čas. — Po mnogih prijavah, ki jih je dobil odbor EO, bi bil nedeljski sestanek gotovo lepa manifestacija prijateljstva naših ekskurzistov. Posvetovalni sestanek EO bomo sklicali ob prvi priliki pravočasno.

—eo Smučarstvo in naše tovarišice, EO si je stavil ob svoji ustanovitvi v program tudi gojitve sporta. Predvsem hočemo zainteresirati naše članstvo za smučanje. Na objavo v zadnjem »Učiteljskem tovarišu«, da je na dnevnem redu svetogorskega zborovanja razgovor o smučarskem tečaju, nam je poslala tov. M. R. iz M. na Gorenjskem obširno in zanimivo pismo. Kot večletna smučarka in agilna članica in odbornica v domači smučarski organizaciji nam daje vpoštevanja vredna strokovna navodila, za kar smo ji prav hvaležni. O njenih predlogih pa bomo razpravljali na seji EO.

Pri naročilih potom Učit. gosp. poslovalnice upoštevajte knjigarno Učiteljske tiskarne!